

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi pellon käytön rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksellä pyritään helpottamaan pellonvaraussovimusten alaisilla tiloilla olevien viljelykelpoisten peltöjen siirtymistä aktiivimaatilojen yhteydessä viljeltäviksi. Tässä tarkoituksessa ehdotetaan pellon käytön rajoittamisesta annettua lakia (216/69) muutettavaksi siten, että henkilön luovuttaessa maatilahallitukselle taikka lisäalueeksi yksityiselle viljelijälle pellonvaraus-

tilastaan vähintään kaksi hehtaaria viljelykelpoista peltoa voitaisiin hänelle suorittaa tällaisen pellon osalta yhdellä kertaa koko pellonvarauskorvauksen määrä jäljellä olevalta sopimuskaudelta lisättynä viljelmäkoon mukaisella hintapoliittisella tuella.

Lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan ensi tilassa lakiehdotuksen tultua hyväksytyksi.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja sen kehitysnäkymät

Maamme koko peltoalasta, noin 2 517 000 hehtaaria, on vuoden 1982 kasvukautena ollut viljelemätöntä peltoa, normaalisti hoidettua kesantoa lukuun ottamatta, lähes 189 000 hehtaaria. Maatilahallituksen suorittamien osittain otantatutkimukseen perustuvien selvitysten mukaan on sanotusta määrästä tuolloin ollut 74 100 hehtaaria (39,2 %) pellon käytön rajoittamisesta annetun lain ja 28 000 hehtaaria (14,8 %) maataloustuotannon ohjaamisesta an-

netun lain (446/77) mukaisen järjestelmän piirissä. Aikaisemmin pellonvarausjärjestelmässä ollutta peltoa kokonaismäärästä on ollut 21 700 hehtaaria (11,5 %). Muista erilaisista syistä viljelemättä on ollut loput 65 200 hehtaaria (34,5 %).

Pellonvarausjärjestelmän piirissä nykyisin olevat pellot vapautuvat järjestelmästä valtaosaltaan vuoden 1985 loppuun mennessä, lähinnä vuosina 1984 ja 1985. Viimeiset pellonvaraussovimukset purkautuvat keväällä 1989. Suoritetun tiedustelun perusteella arvioidaan kyseisten sopimusten purkautuvan seuraavasti:

	Sopimuksista purkautuu		hehtaaria	%
	lukumäärä	%		
1982 loppuvuosi	330	2.0	1 500	2.1
1983	1 980	12.0	9 300	12.6
1984	7 100	43.0	28 800	38.8
1985	4 960	30.1	24 800	33.5
1986	630	3.8	2 600	3.5
1987	740	4.5	4 100	5.5
1988	500	3.0	2 000	2.7
1989	260	1.6	1 000	1.3
	16 500	100.0	74 100	100.0

Pohjois-Suomessa pellonvarausjärjestelmä päättyy lähes kokonaan jo vuoden 1985 loppuun mennessä, mikä johtuu sopimusten jatkamiselle yhdeksannen sopimusvuoden jälkeen asetetuista lainsäädännöllisistä erityisrajoituksista. Sen sijaan esimerkiksi Keski-Suomen alueella noin 30 prosenttia sopimuksen alaisena vuonna 1982 olleesta peltoalasta vapautuu vasta vuosina 1986—89.

2. Tavoitteet

Valtaosa, 96 prosenttia, kaikista viljelemättömistä pelloista sijaitsee suoritettujen otantatutkimuksen mukaan alle viiden kilometrin etäisyydellä jostakin aktiivivilasta. Aktiiviviloja on keskimäärin kymmenkunta mainitulla lisäalue-etäisyydellä viljelemättömän tilan pellosta. Pohjois-Suomessa harvemman asutuksen johdosta passiivivilaa kohti on kuitenkin 5—7 aktiivivilaa tällaisella etäisyydellä. Kun otetaan lisäksi huomioon lisäaluekelpoisuuteen etäisyyttä ratkaisevammin vaikuttava peltojen laatu, voitaneen noin 70 prosenttia viljelemättömistä pelloista katsoa lisäaluekelpoisiksi. Tällöin on pellon edellytetty olevan laadultaan vähintään keskin-kertaista. Pellonvarauksilajien lisäaluekelpoisuus ei merkittävästi poikkea sanotusta yleiskuvasta.

Koska kolmen lähivuoden aikana purkautuu runsas 85 prosenttia pellonvarausjärjestelmän piirissä tällä hetkellä olevista pelloista, olisi tärkeätä pyrkiä mahdollisuuksien mukaan ohjaamaan maatalatalouden rakenteen parantamiseksi peltoa aktiiviviljelyksessä olevien maatilojen yhteydessä viljeltäviksi. Peltolisäalueiden tarjontaa tätä tietä lisäämällä voitaisiin osaltaan helpottaa varsinkin Pohjois-Suomessa esiintyvää tila-

kohtaista tarvetta peltopinta-alan lisäämiseen uudisraivausta harjoittamalla.

Pellonvarauksilajien peltojen, kuten yleensäkin viljelemättömien peltojen, käyttöä lisäalueiksi rajoittaa suoritettujen tutkimusten mukaan omistajien myyntihaluttomuus. Myyntihalukkuuden lisäämiseksi hallitus esittää erityis-etuuden antamista sellaisille pellonvarauksilajisille, jotka vähintään vuotta ennen sopimuskauden loppua luovuttavat tilansa pelto tai osan niistä, kuitenkin vähintään 2 hehtaaria viljelykelpoista peltoa maatilahallitukselle taikka lisäalueeksi sellaiselle yksityiselle viljelijälle, jolle voitaisiin pellon etäisyyden, muodostuvan maatilakoon ja viljelijän henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta myöntää maatilalain (188/77) mukaista maanostolainaa tällaisen alueen ostamiseen. Maatilahallitukselle luovutettavat pelto tulisi voida käyttää maatilalain tarkoituksiin.

Edellä tarkoitettu tavoin luovutettujen viljelykelpoisen pellon osalta ehdotetaan suoritettavaksi yhdellä kertaa koko pellonvarauskorvaus luovutusajankohtana jäljellä olevalta sopimuskaudelta lisättynä määrällä, joka vastaa viljelmäkoon mukaisena hintapoliittisena tukena paikkakunnalla vastaavalta peltoalalta suoritettavaa enimmäismäärää kerrottuna mainittuna ajankohtana jäljellä olevien täysien sopimusvuosien luvulla.

3. Esityksen taloudelliset ja muut vaikutukset

Suoritettujen selvitysten mukaan olisi noin 8 prosenttia pellonvarauksilajien omistajista valmis ennen sopimuskauden loppua myymään vä-

littömästi pellojaan lisäalueiksi saadessaan edellä selostetun erityisluovutuksen. Maatilahallitukselle luovuttamisen sisällyttäminen etuuteen oikeuttavaksi lisänee luovuttajien määrää enintään kaksinkertaiseksi. Sanotun huomioon ottaen arvioidaan tarjottavalla etuudella saatavan pellonvarausjärjestelmän pelloja viljelykäyttöön normaalisti purkautuvien lisäksi koko maassa enintään noin 10 000 hehtaarin verran. Kysymyksessä olevat korvaukset tulisi suorittaa pellonvarauskorvausten osalta normaalisti valtion tulo- ja menoarviossa pellonvarauslain mukaisesti korvauksiin osoitetuista varoista (mom. 30.33.40) ja muulta osin viljelmäkoon mukaan maksettavaan hintapolitiittiseen tukeen osoitetuista varoista (mom. 30.31.42). Esityksen val-

tionaloudellinen merkitys on vähäinen eikä se merkitse nykyiseen verrattuna lisäystä kyseisiin määrärahoihin.

4. Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 23.6. 1982 toimikunnan selvittämään ne tekijät, jotka estävät viljelemättömän pellon ottamisen viljelyyn sekä tekemään ehdotuksen siitä, millä keinoilla viljelykelpoinen käyttämätön peltoala olisi saatavissa aktiiviviljelyyn. Lakiehdotus on mainitun toimikunnan, joka edelleen jatkaa työskentelyään, laatiman ehdotuksen mukainen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Tarvittavat säännökset edellä yleisperustelujen kohdassa 2 selostetusta erityisluovutuksesta ehdotetaan otettavaksi pellon käytön rajoittamisesta annettuun lakiin lisättävään uuteen 14 c §:ään. Mainitussa yleisperustelun kohdassa selostetut seikat sisältyvät ehdotetun pykälän 1 momenttiin.

Mikäli luovutus käsittäisi vain osan maatilapelloista, voitaisiin pellonvaraus sopimusta jatkaa tilaan jäljelle jäävän pellon osalta lain 8 §:n viimeisen virkkeen mukaisesti siten kuin muissakin luovutustilanteissa. Selvyden vuoksi ehdotetaan tästä seikasta mainittavaksi uuden 14 c §:n 2 momentissa. Huomioon ottaen pellonvarauslain 3 §:n 1 momentin säännöksen on jatkamisen edellytyksenä aina, että jäljelle jäävä peltoala on vähintään kaksi hehtaaria.

Uuden 14 c §:n 3 momenttiin tulisivat yleisperustelujen 3 kohdan mukaisesti säännökset

siitä, mistä varoista kysymyksessä olevat erityiskorvaukset suoritetaan. Lisäksi momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan asetuksella tulotarkemmin säätämään korvauksen hakemisesta, maksamisesta ja muista siihen liittyvistä seikoista.

Koska ei ole pidettävä asianmukaisena, että sellaista peltoa, jonka osalta suoritetaan nyt ehdotettua erityisluovutusta, voitaisiin ryhtyä metsittämään valtion tuella, ehdotetaan 14 c §:n 4 momentiksi säännöstä, jonka mukaan sellaisen pellon metsittämiseen ei sovellettaisi viitenä vuotena etuuden maksamisesta lukien metsänparannuslain (413/67) 6 ja 6 a §:n säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

pellon käytön rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään pellon käytön rajoittamisesta 11 päivänä huhtikuuta 1969 annettuun lakiin (216/69) uusi näin kuuluva 14 c §:

14 c §

Milloin viljelijä luovuttaa vähintään vuotta ennen sopimuskauden loppua maatilansa pello tai osan niistä, kuitenkin vähintään kaksi hehtaaria viljelykelpoista peltoa, maatilahallitukselle taikka lisäalueeksi sellaiselle yksityiselle viljelijälle, jolle voitaisiin pellon etäisyyden, muodostuvan maatilaa koon ja viljelijän henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta myöntää maatilalain (188/77) mukaista maanostolainaa

kyseisen alueen ostamiseen, suoritetaan siten luovutetun viljelykelpoisen pellon osalta yhdellä kertaa koko pellonvarauskorvaus luovutusajankohtana jälellä olevalta sopimuskaudelta lisättynä määrällä, joka vastaa viljelmäkoon mukaisena hintapoliittisena tukena paikkakunnalla vastaavalta peltoalalta suoritettavaa enimmäismäärää kerrottuna mainittuna ajankohtana jäljellä olevien täysien sopimusvuosien luvulla.

Mikäli 1 momentin mukaisesti on luovutettu vain osa maatilan pelloista, on sopimuksen jatkamisesta tilan muun pellon osalta voimassa, mitä 8 §:n viimeisessä virkkeessä on säädetty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvaus suoritetaan pellonvarauskorvauksen osalta val-

tion tulo- ja menoarviossa tämän lain mukaisesti korvauksiin osoitetuista varoista ja muulta osin viljelmäkoon mukaan maksettavaan hintapoliittiseen tukeen osoitetuista varoista. Korvauksen hakemisesta, maksamisesta ja muista siihen liittyvistä seikoista säädetään tarkemmin asetuksella.

Sellaisen pellon metsittämiseen, jonka osalta on maksettu 1 momentissa tarkoitettu korvaus, ei sovelleta viitenä vuotena korvauksen maksamisesta lukien metsänparannuslain (413/67) 6 ja 6 a §:n säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1983.

Helsingissä 21 päivänä tammikuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Taisto Täbkämaa*